DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

8. juli 2004 *

I de forenede sager C-502/01 og C-31/02,

angående anmodninger, som Sozialgericht Hannover (Tyskland) (sag C-502/01) og Sozialgericht Aachen (Tyskland) (sag C-31/02) i medfør af artikel 234 EF har indgivet til Domstolen for i de for nævnte retter verserende sager,

Silke Gaumain-Cerri

mod

Kaufmännische Krankenkasse — Pflegekasse,

procesdeltager:

Bundesversicherungsanstalt für Angestellte,

* Processprog: tysk.

og

Maria Barth

mod

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz,

procesdeltager:

PAX Familienfürsorge Krankenversicherung,

Bundesministerium für Gesundheit und Soziale Sicherung,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktaten og den afledte ret vedrørende unionsborgernes frie bevægelighed, navnlig Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne J.-P. Puissochet (refererende dommer), R. Schintgen, F. Macken og N. Colneric,

generaladvokat: A. Tizzano
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Kaufmännische Krankenkasse — Pflegekasse ved K. Böttcher, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved C.D. Quassowski og M. Lumma, som befuldmægtigede (sag C-31/02)

— den græske regering ved D. Kalogiros og G. Alexaki, som befuldmægtigede (sag C-31/02)

— Kommissionen for De Europæiske Fælleskaber ved H. Michard og H. Kreppel, som befuldmægtigede,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 2. december 2003,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelser af 12. december 2001 og 18. januar 2002, indgået til Domstolen henholdsvis den 27. december 2001 (sag C-502/01) og den 4. februar 2002 (sag C-31/02), har Sozialgerich Hannover og Sozialgericht Aachen i medfør af artikel 234 EF forelagt præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktaten og den afledte ret vedrørende unionsborgernes frie bevægelighed, navnlig Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved

Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997 L 28, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst inden for rammerne af sager, der føres af Silke Gaumain-Cerri mod Kaufmännische Krankenkasse — Pflegekasse (herefter »plejeforsikringskassen KKH«), samt af Maria Barth mod Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, vedrørende afgørelser, der er truffet af de to institutioner, hvorved de nægter at indbetale de pensionsforsikringsbidrag, sagsøgerne mener at have ret til som plejere for plejekrævende personer, der modtager ydelser fra den tyske socialsikringsordning til dækning af plejebehov.

De nationale bestemmelser

3 I Tyskland blev plejeforsikring med virkning fra den 1. januar 1995 indført ved Pflegeversicherungsgesetz (lov om plejeforsikring, herefter »loven«), som udgør ellevte bog i Sozialgesetzbuch (den tyske lov om social sikring, herefter »SGB XI«). Denne lov har til formål at dække de udgifter, som følger af de forsikredes plejebehov, dvs. af deres vedvarende behov for i væsentlig grad at få hjælp fra andre til at kunne klare dagligdagen (personlig hygiejne, ernæring, transport, almindelig husholdning, mv.).

4 Enhver, der er sygeforsikret, skal uanset om den pågældende er frivilligt eller tvungent forsikret, betale bidrag til plejeforsikringen.

5 Plejeforsikringen giver først og fremmest ret til ydelser til dækning af udgifter til pleje, som andre yder i hjemmet. Disse ydelser, den såkaldte »hjemmehjælp« (häusliche Pflege), hvis størrelse afhænger af den forsikredes plejebehov, kan efter den forsikredes eget valg ydes enten i form af hjælp fra godkendte organer eller som en månedlig ydelse, den såkaldte »plejegodtgørelse« (»Pflegegeld«). Herved kan den forsikrede selv vælge den form for hjælp, han anser for bedst egnet til at opfylde sine behov.

6 Plejeforsikringen giver endvidere ret til ydelser til betaling for pleje af den forsikrede i plejeinstitutioner eller sociale institutioner, til ydelser med henblik på at betale en vikar, når den, der normalt tager sig af den forsikrede, er på ferie, til ydelser og godtgørelser til dækning af forskellige udgifter som følge af den forsikredes plejebehov, såsom indkøb og installation af særligt udstyr, og til foranstaltninger i hjemmet.

7 Endelig betaler plejeforsikringen under visse omstændigheder bidragene til pensions- eller invaliditetsforsikringen samt til ulykkesforsikringen for den, som hjælper den forsikrede.

8 Det er denne udgift i form af betaling af bidrag til pensionsforsikring, de to sager i hovedsagen udspringer af.

Tvisten i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

9 Silke Gaumain-Cerri, som er tysk statsborger, og hendes ægtefælle, som er fransk statsborger, er bosat i Frankrig, og som grænsegængere arbejder de på deltid i en virksomhed beliggende i Tyskland. I kraft heraf er de forsikret hos plejeforsikringen i Tyskland. Deres søn, som bor hjemme og er handicappet, oppebærer, idet han indtræder i sine forældres rettigheder, ydelser fra plejeforsikringen, navnlig ydelser til pleje. Det er forældrene selv, der frivilligt yder plejekrævende pleje i hjemmet. Plejeforsikringskassen KKH, der i denne sag er forsikringsinstitutionen med hensyn til dækning af risikoen plejebehov, har imidlertid nægtet at indbetale pensionsforsikringsbidragene til Silke Gaumain-Cerri og hendes ægtefælle, som plejere for en plejekrævende, med den begrundelse, at ægteparret ikke er bosat i Tyskland. Det følger af de relevante bestemmelser i SGB, at under hensyn til den ikke-erhvervsmæssige karakter af den omhandlede pleje og den omstændighed, at parret ikke er bosat i Tyskland, har de hverken forpligtelser eller rettigheder i henhold til den lovbestemte pensionsforsikring. Den omhandlede ikke-erhvervsmæssige pleje giver dem heller ikke status af arbejdstagere, der kan påberåbe sig bestemmelserne i forordning nr. 1408/71.

10 Maria Barth, som er tysk statsborger, er bosat i Belgien, tæt på den tyske grænse, og plejer en pensioneret tjenestemand i Tyskland. Som vederlag for dette modtager hun månedligt ca. 400 EUR. Hvad angår de relevante bestemmelser i SGB anses også Maria Barths plejevirksomhed for værende af ikke-erhvervsmæssig karakter. Maria Barth udøver i øvrigt ikke nogen erhvervsmæssig virksomhed. Den person, hun plejer, oppebærer plejeforsikringsydelser fra to institutioner, nemlig Landesamt für Besoldung und Versorgung Nordrhein-Westfalen (herefter »Landesamt«) i egenskab af socialsikringsinstitution for pensionerede tjenestemænd, og fra PAX Familienfürsorge Krankenversicherung (herefter »PAX«) i egenskab af institution for lovpligtig supplerende privat forsikring, hvis betingelser lovmæssigt svarer til dem, der finder anvendelse på den almindelige sociale sygesikringsordning. Med

samme begrundelser som dem, der er fremsat i forhold til Silke Gaumain-Cerri, vedrørende hendes bopæl uden for Tyskland, er Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz ophørt med at indbetale pensionsbidrag for Maria Barth, hvilket både PAX og Landesamt hidtil havde påtaget sig.

11 Silke Gaumain-Cerri og Maria Barth har indbragt disse afgørelser om afslag for henholdsvis Sozialgericht Hannover og Sozialgericht Aachen, idet de har nedlagt påstand om, at de personer, der yder pleje til plejekrævende personer, skal have deres pensionsforsikringsbidrag betalt af plejeforsikringen.

12 Under disse omstændigheder har Sozialgericht Hannover besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan begreberne »ydelser i anledning af sygdom« og »ydelser ved alderdom« i den forstand, hvori udtrykkene er anvendt i artikel 1 i forordning nr. 1408/71, omfatte ydelser, der udredes af én social sikringsinstitution til en anden, når den sikrede kun har en abstrakt indirekte fordel deraf (sygekassens betaling af pensionsbidrag for en person, der yder pleje ulønnet), og i givet fald under hvilke omstændigheder?

2) Følger det af et direkte eller et afledt forbud mod forskelsbehandling, at en ydelse som den under 1) beskrevne skal udredes uafhængigt af, om den beskæftigelse, der ligger til grund for ydelsen, finder sted i det pågældende EU-land eller i et andet EU-land, hvor den forsikrede eller den umiddelbart begunstigede har sin bopæl?«

13 Sozialgericht Aachen har også besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan bestemmelserne i forordning [...] nr. 1408/71 [...] om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, tillige finde anvendelse på den tyske plejeforsikringsordning, når sikring mod risikoen plejebehov i henhold til § 23, sammenholdt med § 110 i Sozialgesetzbuch — soziale Pflegeversicherung — (herefter »SGB XI«) (i givet fald delvist) beror på, at der indgås en privat plejeforsikringsaftale?

2) Udgør de bidrag til den lovbestemte pensionsforsikring, der skal betales i henhold til § i 44 SGB XI, sammenholdt med § 3, stk. 1, nr. 1, litra a), og § 166, stk. 2, i Sozialgesetzbuch — Gesetzliche Rentenversicherung — (SGB VI), af plejeforsikringsinstitutioner for ikke-professionelle plejere en »ydelse i anledning af sygdom« som omhandlet i artikel 4, stk. 1, litra a), i forordning [...] nr. 1408/71? I bekræftende fald: Kan en sådan ydelse ligeledes afholdes for en plejer, der yder pleje i den kompetente forsikringsinstitutions hjemstat, men som er bosiddende i en anden medlemsstat?

3) Skal plejere i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i § 19 i SGB XI, anses for arbejdstagere i henhold til artikel 39 EF? I bekræftende fald: Er det følgelig forbudt at nægte disse adgang til ydelsen »betaling af bidrag til pensionsforsikring« med den begrundelse, at de ikke bor eller har sædvanligt ophold inden for den kompetente stats område?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

14 Den tyske regering har påpeget, at de af Sozialgericht Aachen rejste spørgsmål er uden relevans. Ifølge denne regering har Maria Barth allerede på grundlag af hendes pleje af en person i Tyskland og i medfør af den nationale lovgivning ret til at få indbetalt det lovpligtige pensionsforsikringsbidrag. Placeringen af hendes bopæl har ingen betydning, og hendes påstand burde derfor tages til følge.

15 Domstolen har adskillige gange fastslået, at den i artikel 234 EF foreskrevne procedure er et instrument i samarbejdet mellem Domstolen og de nationale retter, der giver Domstolen mulighed for at forsyne de nationale retter med de fortolkningselementer med hensyn til fællesskabsretten, som er nødvendige, for at de kan afgøre de for dem verserende retssager. Derimod tilkommer det ikke Domstolen inden for rammerne af denne procedure at fortolke en medlemsstats nationale ret, undtagen i helt særlige tilfælde, idet det påhviller den nationale ret, som alene har direkte kendskab til sagens faktiske omstændigheder og til de af parterne fremførte argumenter, og som har ansvaret for den afgørelse, der skal træffes, under fuldt kendskab til sagen at bedømme, om de retsspørgsmål, som den for retten indbragte tvist giver anledning til, er relevante, og om en præjudiciel afgørelse er nødvendig, for at retten kan afsige dom (jf. navnlig dom af 14.2.1980, sag 53/79, Damiani, Sml., s. 273, præmis 5). I den foreliggende sag fremgår det ikke, at de af Sozialgericht Aachen rejste spørgsmål falder ind under de helt særlige tilfælde, som kunne begrunde en efterprøvelse.

Realiteten

16 Spørgsmålene fra de to forelæggende retter vedrører nærmere bestemt to hovedaspekter.

17 For det første ønsker de oplyst, hvorvidt en ydelse såsom sociale bidrag til pensionsforsikringen for den, der yder pleje til en plejekrævende person, som en institution, der forsikrer risikoen plejebehov, betaler, under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, udgør en ydelse i anledning af sygdom eller en ydelse ved alderdom som omhandlet i forordning nr. 1408/71. Sozialgericht Aachen ønsker navnlig oplyst, om det påvirker besvarelsen heraf, at det er en privatretlig institution, der i overensstemmelse med PAX's betingelser for den person, som Maria Barth plejer, præsterer den omhandlede ydelse (Sozialgericht Hannovers første spørgsmål og første del af Sozialgericht Aachens andet spørgsmål).

18 For det andet ønsker de forelæggende retter oplyst, om traktaten, og navnlig artikel 39 EF, forordning nr. 1408/71 eller andre bestemmelser i den afledte ret er til hinder for, at den omhandlede ydelse nægtes med den begrundelse, at den plejekrævende person eller plejeren under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, ikke er bosat i den kompetente medlemsstat, dvs. i den medlemsstat, hvor den institution, hos hvilken den plejekrævende er forsikret mod risikoen for plejebehov, er beliggende (Sozialgericht Hannovers andet spørgsmål og anden del af Sozialgericht Aachens andet spørgsmål, samt tredje spørgsmål).

Om anvendelsen af forordning nr. 1408/71 i forbindelse med betaling af pensionsforsikringsbidrag for en person, der yder pleje til en plejekrævende person under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende

19 I besvarelse af et præjudicielt spørgsmål, som blev rejst inden for rammerne af en sag vedrørende afslag på at udbetale plejegodtgørelse til personer, der var omfattet af plejeforsikringsordningen, med den begrundelse, at de ikke var bosat i Tyskland, har Domstolen i dom af 5. marts 1998, Molenaar (sag C-160/96, Sml. I, s. 843), fastslået:

»22 [...][Det fremgår] af sagen, at formålet med ydelserne i henhold til plejeforsikringen er at fremme plejekrævende personers selvstændighed, særligt i økonomisk henseende. Ordningen har navnlig til formål at støtte forebyggelse og genoptræning frem for pleje, samt at tilskynde til, at pleje sker i hjemmet frem for på plejeinstitutioner.

23 Plejeforsikringen giver ret til hel eller delvis overtagelse af visse udgifter som følge af den forsikredes plejebehov, såsom udgifter til pleje i hjemmet eller i specialiserede institutioner, til indkøb af nødvendigt udstyr til den forsikrede, til foranstaltninger i den pågældendes hjem samt til en månedlig plejegodtgørelse, således at den forsikrede selv kan vælge den form for pleje, han ønsker, og f.eks. betale andre for at hjælpe ham. I kraft af plejeforsikringen er plejere desuden under visse omstændigheder forsikret mod risikoen ulykke, alderdom og invaliditet.

24 Sådanne ydelser har således i det væsentlige til formål at supplere ydelserne fra sygeforsikringen, som de i øvrigt organisatorisk er snævert forbundet med, med

henblik på at forbedre plejekrævende personers sundhedstilstand og levevilkår.

25 Herefter, og uanset at disse ydelser har særegne træk, må de anses for »ydelser i anledning af sygdom« i henhold til artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1408/71.«

20 Det følger af denne afgørelse, at ydelser, der har til formål at forsikre en plejer mod risikoen alderdom, såsom dem, der er foreskrevet ved plejeforsikringen, også udgør »ydelser i anledning af sygdom« til fordel for den plejekrævende person som omhandlet i artikel 4, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1408/71. Der foreligger ingen omstændigheder i den foreliggende sag, som giver anledning til at fravige denne vurdering.

21 Navnlig ændrer den omstændighed, at en person, der yder pleje til en plejekrævende person, har en personlig ret til en sådan ydelse, således som PAX har påpeget, ikke ved den omstændighed, at den plejekrævende, som er berettiget til samtlige ydelser til pleje, drager fordel af en hjælpeordning, der giver denne de bedst mulige betingelser for at modtage den fornødne hjælp. Denne ydelse henhører således under sygeforsikringen. I øvrigt når man frem til samme konstatering i forhold til reelle plejeydelser, når de helt eller delvis bruges til at betale den person, der yder pleje til en plejekrævende person, som det er tilfældet med Maria Barth.

22 Den omstændighed, at plejeforsikringen undertiden helt eller delvis tilbydes som en privat aftale med en privat forsikringsinstitution, medfører ikke, at aftalen falder uden for anvendelsesområdet for forordning nr. 1408/71, eftersom indgåelsen af en sådan aftale følger direkte af anvendelsen af den omhandlede lovgivning om social sikring. I modsætning til det, som den græske regering har anført i sit indlæg til Domstolen, følger den omhandlede forpligtelse således ikke af aftalebestemmelser som omhandlet i artikel 1, litra j), andet afsnit, i forordning nr. 1408/71, der i princippet ikke er omfattet af forordningens anvendelsesområde.

23 Den første række spørgsmål fra de forelæggende retter — som sammenfattet i denne doms præmis 17 — skal derfor besvares med, at plejeforsikringsinstitutionens indbetaling af pensionsforsikringsbidrag for en person, der yder pleje til en plejekrævende person i hjemmet, under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagerne, er en ydelse i anledning af sygdom til fordel for den plejekrævende, som forordning nr. 1408/71 finder anvendelse på.

Om muligheden for at nægte at betale bidrag til pensionsforsikring for en person, der yder pleje til en plejekrævende person, med den begrundelse, at enten plejeren eller den plejekrævende er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente

24 Indledningsvis skal det undersøges, hvorvidt betalingen af bidrag til en person, der yder pleje til en plejekrævende person, i et tilfælde som Silke Gaumain-Cerris, skal ske i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor den plejekrævende er bosat, eller i den kompetente medlemsstat, som i dette tilfælde ikke er den samme.

25 I Molenaar-dommen undersøgte Domstolen, hvorvidt de forskellige plejeforsikringsydelser var »naturalydelser« i anledning af sygdom eller »kontantydelser« i anledning af sygdom. I henhold til artikel 19 og 20 i forordning nr. 1408/71, som på området for syge- og moderskabsforsikring for arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer vedrører situationer, hvori de berørte personer er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat, navnlig som grænsegængere, kan den omstændighed, at der er tale om enten »naturalydelser« eller »kontantydelser« påvirke, hvilken lovgivning der finder anvendelse.

26 I Molenaar-dommen fastslog Domstolen følgende:

»31 Allerede i dom af 30. juni 1966, Vaassen-Göbbels (sag 61/65, Sml. 1965-1968, s. 227, særligt s. 235, org.ref.: Rec. s. 377, særligt s. 400), har Domstolen med hensyn til Rådets forordning nr. 3 af 25. september 1958 om social sikring af vandrende arbejdstagere (JO 1958 nr. 30, s. 561), som gik forud for forordning nr. 1408/71, og hvori der anvendtes de samme begreber, udtalt, at begrebet »naturalydelser« ikke udelukker ydelser, der består af penge, som udbetales af den forpligtede institution, særligt i form af overtagelse eller godtgørelse af udgifter, og at begrebet »kontantydelser« væsentligst er beregnet på at skaffe en syg arbejdstager kompensation for løntab.

32 Som anført ovenfor i nærværende dom [...] består ydelserne i henhold til plejeforsikringen dels i en overtagelse eller godtgørelse af udgifter som følge af den pågældendes plejebehov, i særdeleshed de hermed forbundne udgifter til lægebehandling. Sådanne ydelser, som har til formål at dække udgifter til pleje af den forsikrede såvel i hjemmet som på plejeinstitutioner, til indkøb af udstyr og til foranstaltninger i hjemmet, er utvivlsomt omfattet af begrebet »naturalydelser« i artikel 19, stk. 1, litra a), [...] i forordning nr. 1408/71.

33 Selv om plejegodtgørelsen også skal dække visse udgifter som følge af plejebehovet, særligt udgifter til hjælp udefra, og således ikke skal være kompensation for den ydelsesberettigedes løntab, har den en række kendetegn, hvorved den adskiller sig fra sygeforsikringens naturalydelser.

34 For det første udbetales plejegodtgørelsen regelmæssigt, og det kræves ikke, at der forinden er opstået udgiftsforpligtelser, f.eks. til pleje, og heller ikke, at det dokumenteres, at de er afholdt. For det andet udbetales godtgørelsen med et fast beløb, uanset den ydelsesberettigedes faktiske udgifter til at opfylde dagliglivets behov. For det tredje har modtageren en betydelig frihed med hensyn til, hvorledes han vil anvende de beløb, han får udbetalt. I den forbindelse har den tyske regering selv anført, at plejegodtgørelsen kan anvendes til at honorere et familiemedlem eller en bekendt, der frivilligt yder hjælp.

35 Plejegodtgørelsen udgør således en økonomisk støtte, som bevirker, at plejekrævende personers levestandard kan forbedres, idet de kompenseres for de merudgifter, de måtte have som følge af deres plejebehov.

36 Det må således lægges til grund, at en ydelse som plejegodtgørelsen må betragtes som en »kontantydelse« fra sygeforsikringen i henhold til artikel 19, stk. 1, litra b), artikel 25, stk. 1, litra b), og artikel 28, stk. 1, litra b), i forordning nr. 1408/71.«

27 Indbetaling af pensionsforsikringsbidrag for en person, som en plejekrævende gør brug af for at få hjælp i hjemmet, skal også være at betragte som en kontantydelse i henhold til sygeforsikringen, eftersom den har karakter af en tillægsydelse til den egentlige plejegodtgørelse i den forstand, at den direkte supplerer denne med hensyn til en af dens mulige former for brug, nemlig anvendelse af en tredjemands hjælp i hjemmet, som den tilsigter at gøre lettere.

28 Det fremgår af artikel 19, stk. 1, litra b), og artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, at en arbejdstagers familiemedlemmer, som er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente medlemsstat, i den stat, hvor de er bosat, har ret til kontantydelser fra sygeforsikringen, der udbetales af den anden medlemsstats kompetente institution i henhold til den for denne institution gældende lovgivning, medmindre de har ret til samme ydelser i henhold til lovgivningen i den stat, på hvis område de er bosat. Ifølge tysk lov om plejeforsikring skal den kompetente tyske institution sikre indbetalingen af pensionsforsikringsbidrag for en person, der yder pleje til en plejekrævende person, som er bosat i Frankrig, og er familiemedlem til en arbejdstager, som er plejeforsikret i Tyskland, som om den plejekrævende person var bosat i Tyskland, medmindre denne har ret til en tilsvarende ydelse i henhold til fransk lovgivning.

29 Det fremgår ikke af sagen, at plejeforsikringskassen KKH i den første hovedsag har påstået, at fransk lovgivning giver mulighed for at indbetale pensionsforsikringsbidrag for Silke Gaumain-Cerri i kraft af, at hun plejer sin plejekrævende søn. I mangel på en sådan mulighed er det således den kompetente stats lovgivning, i det foreliggende tilfælde Tyskland, som skal finde anvendelse under de omstændigheder, der er nævnt i foregående præmis.

30 Hvad angår et tilfælde som tilfældet med den person, der plejes af Maria Barth, er det ubestridt, at det er den kompetente stats lovgivning, i det foreliggende tilfælde Tyskland, hvor denne plejekrævende person er bosat, som finder anvendelse.

31 Tilbage står således at undersøge, om den kompetente institution i en situation, hvor den kompetente stats lovgivning finder anvendelse, kan nægte at bevilge en given plejeforsikringsydelse, nemlig indbetalingen af pensionsforsikringsbidrag for en person, der yder pleje til en plejekrævende person, med den begrundelse, at plejeren ikke er bosat på den kompetente stats område.

32 Dette spørgsmål skal under alle omstændigheder besvares benægtende i tilfælde som dem, der er genstand for hovedsagerne, uden at det er nødvendigt at tage stilling — hvilket visse intervenienter, der har indgivet indlæg til Domstolen, har gjort — om de pågældende plejere skal anses for arbejdstagere som omhandlet i artikel 39 EF eller i forordning nr. 1408/71.

33 Det er ubestridt, at plejerne i hovedsagerne har det unionsborgerskab, som er tildelt ved artikel 17 EF.

34 Unionsborgerskabet gør det muligt for de af medlemsstaternes statsborgere, som befinder sig i samme situation, inden for traktatens anvendelsesområde at blive undergivet samme retlige behandling, med forbehold af udtrykkeligt fastsatte undtagelser i denne henseende (jf. bl.a. dom af 11.7.2002, sag C-224/98, D'Hoop, Sml. I, s. 6191, præmis 28).

35 I tilfælde som dem, der er genstand for hovedsagerne, fører en nægtelse af at betale pensionsforsikringsbidrag for en person, der yder pleje til en plejekrævende person, udelukkende med den begrundelse, at vedkommende ikke er bosat i den kompetente

stat, hvis lovgivning finder anvendelse, til forskellig behandling af personer, der befinder sig i samme situation, nemlig personer, som på ikke-erhvervsmæssig måde i den kompetente stats lovgivnings forstand plejer en person, som modtager plejeforsikring i henhold til samme lovgivning. Under hensyntagen til den virksomhed, som udøves af personer, der yder pleje til plejekrævende personer, fremstår bopælskriteriet for disse plejeydende personer nemlig ikke i denne forbindelse som et element, der objektivt godtgør, at der foreligger forskellige situationer og begrunder en forskelsbehandling, men som en forskellig behandling af sammenlignelige tilfælde, hvilket udgør en forskelsbehandling, der er forbudt i henhold til fællesskabsretten.

36 Den anden række spørgsmål fra de forelæggende retter — som sammenfattet i denne doms præmis 18 — skal derfor besvares med, at hvad angår ydelser som de tyske plejeforsikringsydelser, der under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagerne, udføres for en forsikret, der er bosat på den kompetente stats område, eller for en person, som er bosat på en anden medlemsstats område og omfattet af denne forsikring som familiemedlem til en arbejdstager, er traktaten, navnlig artikel 17 EF, samt forordning nr. 1408/71 til hinder for, at den kompetente institution nægter at betale forsikringsbidrag for en person, der er statsborger i en medlemsstat og som plejer den, som modtager disse ydelser, med den begrundelse, at nævnte plejer eller modtager er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat.

Sagsomkostningerne

37 De udgifter, der er afholdt af den tyske og græske regering samt Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for de nationale retter, tilkommer det disse at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Sozialgericht Hannover og Sozialgericht Aachen ved kendelser af 12. december 2001 og 18. januar 2002, for ret:

1) **Plejeforsikringsinstitutionens indbetaling af pensionsforsikringsbidrag for en person, der yder pleje til en plejekrævende person i hjemmet, under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagerne, er en ydelse i anledning af sygdom til fordel for den plejekrævende, som Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996, finder anvendelse på.**

2) **Hvad angår ydelser som de tyske plejeforsikringsydelser, der under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagerne, udføres for en forsikret, der er bosat på den kompetente stats område, eller for en person, som er bosat på en anden medlemsstats område og omfattet af denne forsikring som familiemedlem til en arbejdstager, er traktaten, navnlig**

artikel 17 EF, samt forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 118/97, til hinder for, at den kompetente institution nægter at betale forsikringsbidrag for en person, der er statsborger i en medlemsstat og som plejer den, som modtager disse ydelser, med den begrundelse, at nævnte plejer eller modtager er bosat i en anden medlemsstat end den kompetente stat.

Timmermans Puissochet Schintgen

Macken Colneric

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 8. juli 2004.

R. Grass

Justitssekretær

C.W.A. Timmermanns

Formand for Anden Afdeling